

«Stabat Mater»

В і д е о в е р с і я

Мені поталанило: особисто знаю майже всіх героїв і творців фільму Почну з Музи відомого художника-фотографа Євгена Павлова, її образ наскрізно опромінює картину і стає домінуючим, коли йдеться про духове окрилення творів фотографа й самого фільму Отже, ім'я її Тетяна Павлова, а режисер — Оля Самолєвська.

У Києві три роки тому була цікава виставка художника Євгена Павлова, яку ми разом з Олею дивилися. Феномен митця — і в тому, щоб побачити в творах колеги (Євген і Оля колись скінчили кінофакультет Київського театрального інституту) свій сюжет, і власним розмислом, і власною мовою — кіномовою втілити свою ідею.

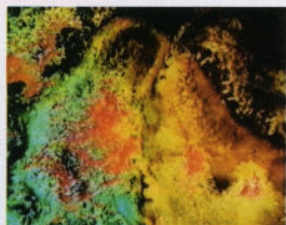
Режисерка вірна своїм моральним настановам звернулася до вічного християнського сюжету: біла розп'ятого Христа стояла скорботна його Мати... Заявивши в подібний спосіб фільм (назва), Оля не пішла вузько традиційним ілюстративним шляхом. Спробувала поєднати Космос і Землю, драматичну загадку закинутості людини у всесвіт й поліфонійне обігрування теми матері-рожаниці, матері й немовля. І вся ця змістовна потуга виражена не в безповітряному просторі резонансу і вербальної вправності, як то колись було в науково-популярному жанрі. Оля з цього шляху зійшла. Вона топче стежку правдивої відео-культури, цілком покладаючись на мову зображення. Розпростореність глибинних роздумів на яскравому тлі архітектури, пейзажу наочної трансформації образів і Неба, і Землі, неначе побаченої з Космосу Тримаючись канону, Небо й Земля заселені. Звідси тема й людини, й Розп'яття. І розвиток розмаїтих мотивів Матері з немовлям у тему фільму

Вражаючі перетворення мінливої реальності й розкріпачення структури зображення, що на твоїх очах постійно видозмінюється. Хромокей — це процес витіснення за кольором. Цю чисто технологічну новацію мисткиня позначила духовим розкриттям усе нових і нових зорово-пластичних осягів глибинної сутності життя на землі, підпорядкувавши пізнання самої таємниці життя, її виникнення, усвідомленню Абсолюту, заради якого все діялося. Утворюється ефект невагомості зображення, що дозволяє творцям фільму повз абриси зовнішнього проникнути в шари сутнісного, істотного, непізнаного, та завжди духово означеного, духово звеличеного, скажімо явища з'яви людини та її вписаності в контекст світової гармонії. Саме тут митці вийшли на одне з найяскравіших і глибинніших одкровенень, коли якимось чудесно поєднали портрет героїні з руховим тлом вічно зеленого пейзажу

ФОТО И ВИДЕО. АПРЕЛЬ 1998г. Киев

Оцю вписаність людини в буколістичну природу стає торжеством природного начала єднання живого з живим. І навпаки, історичні діяння людини на землі, скажімо м'яко, негегеніальні, позбавлені послідовности, моральности, тьм'яні, а тому позбавлені яскравої барвистости. У цьому чисто візуальному поєднанні — конфлікт драма ідей. І фільм, що починався з монохромного зображення, таким закінчується.

Музика Джованні Перголезі (композитор Юхим Гофман створював окремі поєднання частин фільму), молитва скорботної Матері, що стояла при хресті, на якому розіп'яли її сина й Господа нашого (ми її чуємо), утворюють тло катарсисного розв'язання трагедії. Як, зрештою, глибокий культурологічний пласт античности, архітектурних мотивів, виокремлених фрагментів чарівливої «незнайомки» приглушують, неначе прагнуть вгамувати безум війни, ядерної загрожености — тут наявні дуже тактовні й переконливі виходи творців фільму в суспільні шари трагедій ХХ століття.

Так, режисура Олі Самолевської віднайшла відеоряд, адекватний до філософського зображення й пластичної культури художника-фотографа Євгена Павлова. Та це стало можливим завдяки видатним зображувальним можливостям камери Сергія Корнієнка. Шляхом соляризації, розмаїтих форм деструктуризації зображення на першоелементи, послідовного й делікатного впровадження системного хромокею, операторові й режисерові вдалося відтворити майже в кожному кадрі внутривидовий рух до власної сутності. Цей творчий пошук і дозволив їм з мікроелементів світу створити неначе за Божим проектом наш світ. І не їхня вина, що в ньому світі, вже майже 2000 років стоїть при Христі скорбна Мати.

...Два роки стояла копітка, крупульозна робота над фільмом на 10 хвилин глядацького часу, та щільність образно-метафоричного зображення ввібрала в себе духову вічність, відкрила, як на мене, нові можливости в творенні відеофільмів. Головне, як завжди, не процес шукань, а результат: 1997 року на Міжнародному кінофестивалі «Фільм-відео-97» у Монтекатіні (Італія) картина Олі Самолевської «Stabat Mater» здобула найвищу премію — приз «Золота пластина» за кращу експериментальну роботу і ще раз нагадала світовій кінематографічній громадськості, що Україна попри все є кінодержавою, де творили Довженко й Параджанов, а їхні традиції розмаїто трансформують сучасні майстри.